

teatrul
tineretului
piatra
neamt

CRONICA PERSONALA A LUI LAONIC

69-70

PAUL CORNELIU CHITIC

Autorul piesei aproape istorice „Cronica personală a lui Laonic” este student în anul IV la Facultatea de filozofie din București. Născut la 17 martie 1944, a încercat, mai întâi, pasiunea picturii, din care cauză el urmează școala medie de arte plastice. Între timp teatrul devine prima sa preocupare și succesul nu se lasă așteptat. În 1957 i se joacă, la Teatrul „Matei Milló” din Timișoara, la studioul experimental, piesa într-un act „Restaurarea hainelor sfântului Augustin”. În revista „Amfiteatru”, la care a lucrat un timp ca redactor, i se publică alte trei piese: „Încălzirea fără fanfara orașului”, „Să știe toată lumea” și „Bunicul și Artre cu litere de platină”, pentru care primește premiul de dramaturgie pe anul 1968 al susnumitei publicații. Ultima piesă menționată se află înscrisă în repertoriul Teatrului de Nord din Satu Mare, în prezenta stagiune. Pentru piesa „Cronica personală a lui Laonic” primește o mențiune la concursul național de dramaturgie din anul 1968.

Dramaturgul și-a pregătit un volum de piese de teatru, care va apărea în cursul anului 1969 și care cuprinde, printre altele, „Recviem Iaie pentru hughenoți” și „Mă întreb, dar cine îmi răspunde”.

TEATRUL „APROAPE ISTORIC“

O piesă istorică trebuie să fie întotdeauna o dramă sau o tragedie. Nu știu să se fi scris o comedie istorică. Dacă s-a scris și eu nu știu, este o lipsă a mea, iar dacă nici dumneavoastră nu știți, este o lacună în cultura dumneavoastră. Dar dacă nu se poate cunoaște o comedie istorică înseamnă că, ceea ce trăim este o dramă sau o tragedie, care nu poate fi scrisă decât după ce s-a consumat. Se subînțelege de ce; trebuie să fim lucizi și cât se poate de departe de lipsa de obiectivitate a celor care au provocat-o.

Fie cât mai departe de noi înfricoșătoarele întâmplări despre care să nu mai vorbim și mai bine să le aruncăm în circa trecutului, de care ne apropiem comod și numai prin cărți.

De aceea, am scris eu, Paul Corneliu Chitic, și o piesă aproape istorică,

chiar dacă nu mi-am dorit niciodată să scriu piesa pe care o veți vedea și anume „Cronica personală a lui Laonie“.

Cineva care este conducătorul unei țări, voievod să zicem, își confundă existența sa morală cu existența politică. Acest cineva, Vlad Țepeș, își începe cariera politică într-o mare însingurare; nu-și află, printre cei ce-l înconjoară, nici o adeziune fățișă. Motivul e simplu: convingerile sale morale nu erau însoțite de mijloacele care să le impună. Mai simplu, îi lipsea Puterea. Ca orice om politic și acest Vlad Țepeș își consumă un anume timp — timpul său. Cu alte cuvinte, intențiile sale și mijloacele pe care le-a crezut cele mai nimerite, nu sînt acceptate de istorie decât un anume timp. Dincolo de acest timp devine iminentă înlăturarea omului și a principiilor și metodelor sale. Aceasta este evoluția

chiar dacă înlăturarea este făcută de forțe externe sau interne. M-am întrebat de ce acest om, al cărui principal scop era dreptatea, a pierit totuși. Cred că tocmai datorită acestui principiu: ca toți oamenii să fie drepti, cinstiți, trebuie să nu aibă nici un motiv temeinic să fie altfel.

Mi-am numit piesa „aproape istorică“, i-am spus așa fiindcă m-am jenant să respect adevărul istoric, înții pentru că e greu de înțeles și prezentul în care trăim și cu atît mai mult trecutul, al doilea fiindcă despre Vlad Țepeș ne-au rămas doar fabulații și aproape jumătate de secol controversat de istorici.

Nu are nici un rost să ilustrăm istoria; ce ne rămîne de făcut este să-i descoperim problemele, care fiind ale istoriei sînt, cu atît mai mult, ale noastre. Iar angajarea problematică nu obligă și la angajarea programatică. De aceea finalul piesei este cum

este și tot din același motiv nu veți vedea comedii istorice. Pentru că n-are rost să ne programăm extragerea perspectivelor unui viitor luminos. Speranțele optimiste ale contemporanilor lui Vlad Țepeș trebuiau să se realizeze în timpul lui Mihai Viteazul; și nu s-au realizat. La fel s-a întâmplat și cu speranțele contemporanilor lui Mihai Viteazul.

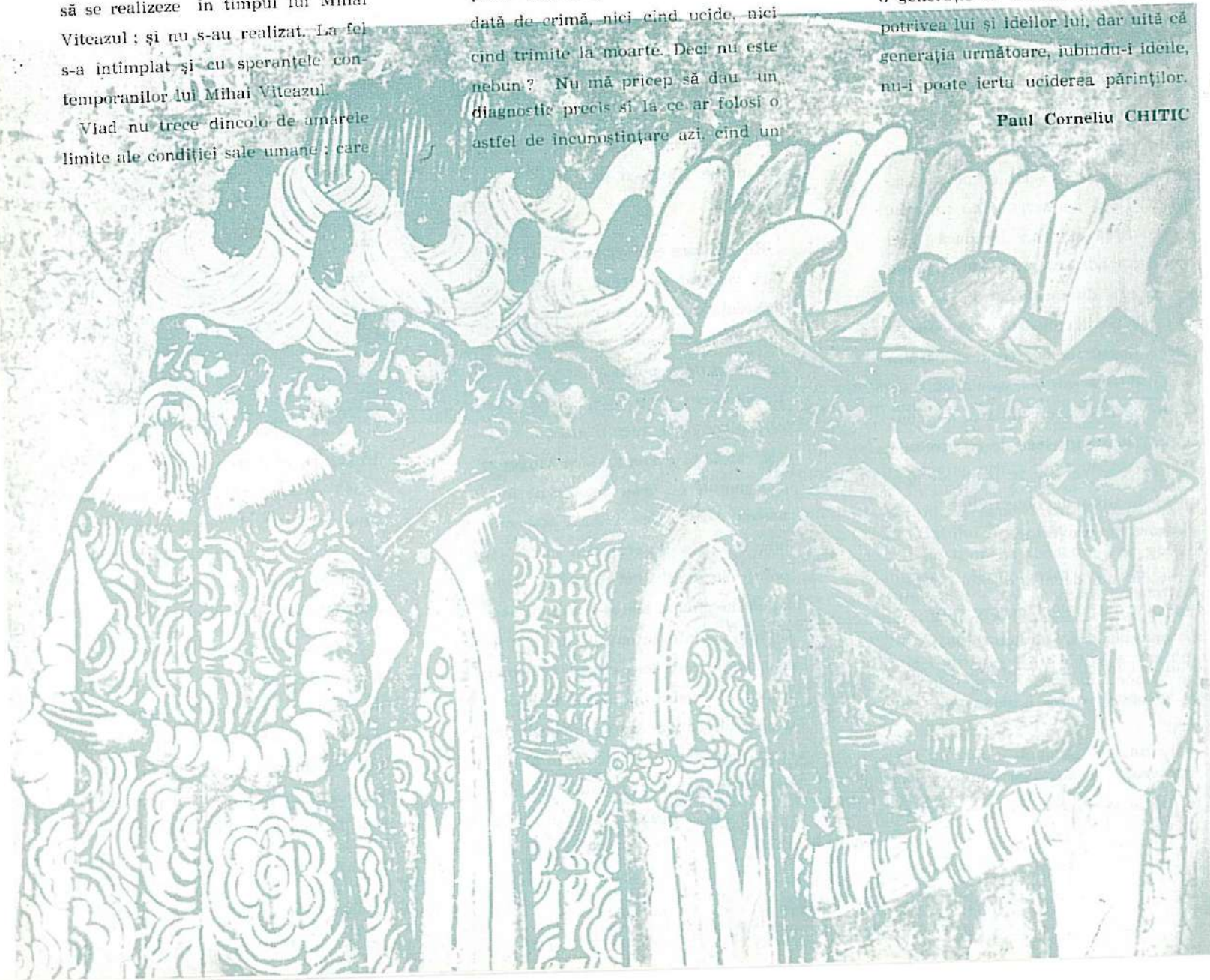
Vlad nu trece dincolo de amarele limite ale condiției sale umane: care

dintre dumneavoastră poate renunța la ceea ce crede despre el și apoi să părăsească arena în care era Primul și Singurul? Este Vlad nebun? Această întrebare sper să nu o puneți nimănui, nici chiar dumneavoastră înși-vă. Vlad nu poate fi acuzat niciodată de crimă, nici când ucide, nici când trimite la moarte. Deci nu este nebun? Nu mă pricep să dau un diagnostic precis și la ce ar folosi o astfel de incunostințare azi, când un

contrabas sau un pian pot fi socotite unelte diabolice în mina celui considerat un înverșunat dușman?

O putredă singurătate — ca o emanație a aceluia veac — se ridică și-l învăluie pe Vlad, căci Vlad ucide o generație de feudali care i se împotrivesc lui și ideilor lui, dar uită că generația următoare, iubindu-i ideile, nu-i poate ierta uciderea părinților.

Paul Corneliu CHITIC

VLAD ȚEPEȘ, OM AL RENAȘTERII

Din ziua aceea de iarnă friguroasă a lui decembrie 1476, cind Vlad Țepeș a pierit în chip mișelesc, amintirea domnitorului s-a păstrat, pînă la noi, într-un chip ciudat de contradictoriu.

Era minat de un neastimpăr permanent, de o dorință neostoită de luptă, de o neînfrîntă ură împotriva dușmanilor țării sale.

Unele izvoare, în majoritate ceșăsești, îl prezintă ca fiind de o cruzime aproape anormală. Acest lucru este explicabil, prin dușmănia pe care i-o purtau negustorii sași, după ce domnul Țării Românești le îngrădise privilegiile.

Dar, apar știri despre cruzimea sa exagerată și în unele izvoare românești. Este de fapt o răsfringere a urii pe care i-o purtau boierii, acei boieri care se puteau înțelege foarte bine cu sultanul pentru interesele lor, și nicidecum cu un domn român. Erau, cu alte cuvinte, trădători de neam și țară!

Dar chipul lui Vlad Țepeș ni s-a păstrat numai sub aceste două aspecte, al unui mare luptător pentru independență și al unui om minat de acte de cruzime?

„Povestirea despre Dracula Voievod”, care descrie lupta antiotomană a lui Vlad Țepeș, îl pune sub altă lumină: viteaz și neînfricat, neîmpăcat pururi cu dușmanii țării sale — turcii sau boierii — mândru, drept și spiritual. Era un om al epocii sale.

Era un om al Renașterii! În 1431, Sigismund de Luxemburg dădea, la Nürnberg, domnia Țării Românești lui Vlad Dracul, fiul lui Mircea cel Bătrîn și cavaler al Ordinului Dragonului (de la acest ordin al Dragonului poporul l-a poreclit Dracu!). Noul domn al Țării Românești, probabil că a fost însoțit peste tot, așa cum va fi însoțit mai târziu în închisorile Constantinopolului, și în Germania și Ungaria, de fiul său, cel care va deveni Vlad Țepeș.

În aceste țări, de la oamenii și scrierile Renașterii, de la ideile care circulau pe atunci și care vor anima și opera lui Machiavelli, poate își au izvorul concepțiile politice ale lui Vlad Țepeș, figură singulară în istoria țărilor române.

Dorea o întărire a statului, a puterii domnului, o limitare a celorlalte forțe, în special boierești, totul în

slujba unui singur scop: independența țării sale, zdrobirea turcilor. Era epoca Renașterii, cu mânușile otrăvite din Florența și suavele sonete ale lui Petrarca, cu ochii scoși ai prizonierilor din bătăliile polono-tătare, dar și cu frescele marilor maieștrii italieni, cu parfumurile aducătoare de moarte ale curții regelui Franței și cu piatra, transformată în poezie, a lui Michelangelo.

Era epoca tumultuoasă a marilor contradicții: Renașterea!

Cult și spiritual, dar crud! Acesta era Vlad Țepeș! Dar și drept, dar și viteaz, și iarăși crud! De ce? De ce a fost mereu asociat Vlad Țepeș cu acest cuvânt?

Pentru că în 1462, în iunie, când Mahomed al II-lea, ajuns în fața Tirgoviștei, văzînd pătura de trupuri trase în țeapă, se va îngrozi?

Sau poate, pentru că în decembrie 1476 Vlad Țepeș urmărind trupele otomane înfrînte, atacat de „apropiații” săi, lovit de o suliță, a apucat, înainte de moarte, să mai ucidă vreo cinci dintre „hicleni”?

Sau poate, pentru că, la urcarea sa

pe tron, a tras în țeapă vreo 500 de boieri care reafirmau sloganul nobiliar că nici unul nu era așa de tânăr, încît să nu fi văzut cel puțin șapte domni pe tronul Țării Românești?

Nu! Nu era cruzime, era hotărîrea de a nimici imediat orice s-ar împotrivi idealului său de dreptate.

Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului, va spune în fața pădurii de țepi de la Tirgoviște: „că nu poate să ia țara unui bărbat care face lucruri așa de mari și mai presus de fire, care știe să se folosească astfel de domnia și de supușii lui... că acest bărbat, care face astfel de isprăvi ar fi vrednic de mai mult” (Chalcocondilas).

Era o recunoaștere a eficacității concepției lui Vlad Țepeș despre domnie.

Căci dacă azi am mai putea să adăugăm un atribut la numele său, de nepieritoare amintire, am adăuga acest cuvînt, legat de acțiune, de crezul în independența patriei: Hotărîrul!

Virgil MIHĂILESCU-BIRLIBA

În 1842, cînd arheologii au înlăturat ruinele unei biserici din Atena pentru a se degaja niște coloane construite de împăratul Hadrian, s-au descoperit cîteva inscripții cu numele Chalcocondil. Se regăsea astfel, numele unei foarte vechi familii ateniene, care a dat istoriei pe unul dintre cei mai competenți cronicari ai evului mediu, pe LAONIC CHALCOCONDYL.

Numele său este cunoscut în două variante: Chalcocondyl, „cel cu candelul de aramă” și Chalcocondyl, „cel cu candelă de aramă”. Și prenumele i-a fost contestat uneori, existînd foarte puține date referitoare la el. Chiriac Pizzicollî, negustor italian din Ancona, scria: „La curtea domnească l-am văzut alergînd spre mine pe voiosul Nicolaos Chalcocondyles din Atena, feciorul iubitului și învățatului meu prieten Gheorghe”. Se pare că e vorba de o metateză a lui Nicolaos în Laonicos. De altfel, din multe manuscrise lăsate, unele poartă numele Nicolaie, nu Laonic. Umanistul italian Antonius Sabellîcîl îl numește de asemenea Nicolaos Chalcocondyles. Luîndu-și ca modele pe Herodot și Tucydide, și asemenea lor, el își începe lucrarea de istorie cu formula onomastică „Laonic din Atena”.

La fel de controversat este și anul nașterii sale; se bănuiește că ar fi 1430 sau înainte de 1470. Cel mai aproape de adevăr se poate însă a fi anul 1423. Tatăl său, Gheorghe Chalcocondyl era cetățean de vază al A-

tenei și rudă cu domnitorul Aticeii și Beoției. Cînd acesta din urmă moare la 1435, familia Chalcocondyl este surghiunită și se refugiază în Peloponez, la curtea despoților Paleologi. Constantin Paleologul trimite pe un Chalcocondyl (se pare că pe Laonic) sol la Murad al II-lea, cu cîteva cereri; sultanului, pîrîndu-i-se acestea a fi prea mari, îl aruncă pe trimis în închisoarea de la Seres. La 1460 Mahomed al II-lea desființează și ultimele rămășițe ale imperiului bizantin: despotatul de la Mistra, din Peloponez. Laonic e obligat să pibegească în insula Corfu, apoi în Creta, unde îmbracă haina ecleziasitică la Canea. Reîntors la Atena, se pare, își scrie lucrarea sa de istorie. Anul morții este de asemenea necunoscut. Opera se oprește la 1464; se crede că el ar fi murit în același an sau în 1465. Dar un Laonic, preot din Canea, editează „Batrachomyomachia — Lupta broaștelor cu șoarecii, o parodie a Iliadei” în 1486 și s-ar putea să fie vorba de o aceeași persoană care a murit după acest an. În opera amintită însă, cronicarul grec îi arată pe venețieni stăpînind încă insula Eubeea, deci n-a apucat anul 1470, cînd aceasta a fost cucerită de turci.

Opera sa capitală, rămasă în 12 manuscrise, se intitulează „A lui Nicolae Chalcocondyl scriere istorică de unde își au începutul sultanii turcilor și faptele și isprăvile lor de vitejie pînă la isprăvile de vitejie ale marelui sultan Mehetbei”. Aceasta,

împreună cu „A lui Nicolae Chalcocondyl Laonic cronică despre prăbușirea Eladei și despre alte lucruri ce s-au petrecut în Italia, Spania și Germania și Ungaria și despre faptele turcilor pînă la sultanul Mehetbei”, cuprinde istoria Bizanțului și Imperiului Otoman între 1298—1463.

Cronica lui Chalcocondyl a fost editată de Immanuel Bekker la Bonn, în 1834, în cadrul cunoscutei colecții „Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae”. Ea se găsește și în ediția critică a lui Eugen Dârko, apărută la Budapesta între 1922 și 1927. În istoriografia română Vasile Grecu a editat în 1958 o ediție a „Expunerilor istorice” (1. „Creșterea puterii turcești”; 2. „Căderea împărăției bizantine”), în colecția „Scriptores Byzantini”, concomitent cu opera lui Mihail Ducas „Istoria turco-byzantine”.

Opera cronicarului Laonic atestă un autor foarte învățat, cu variate cunoștințe. Știe și literatura elină și latină. Descrie țări, orașe, popoare, date etnografice. Dă știri despre așezarea geografică și istoria veche a popoarelor. Dă amănunte din istoria arabilor, sîrbilor, ungarilor, bulgarilor, românilor, tătarilor, rușilor, lituanilor, polonilor, cehilor, germanilor, italienilor, francezilor, englezilor, spaniolilor. Acestea demonstrează că avem de a face cu cel mai informat cronicar al epocii. Istoric obiectiv, cumpătător, nepărtinitor și realist, el se ostenește pentru a lumina adevă-

rul istoric. Lucrarea lui a fost remarcată ca „unul dintre cele mai interesante și de preț produse ale spiritului elin din evul mediu” (W. Miller).

Avînd în centrul său istoria Imperiului Otoman, opera lui Chalcocondyl este de o mare importanță și pentru cunoașterea istoriei țărilor române. Ni se dau date despre bătălia de la Nicopole din 1448 și despre amestecul lui Mircea cel Bătrîn în treburile de succesiune dinastică ale urmașilor lui Baiazet, despre campaniile lui Iancu de Hunedoara în Balcani și despre expedițiile lui Murad al II-lea în Țara Românească.

Contemporan cu Vlad Țepeș, cronicarul bizantin înserează, în lucrarea despre care vorbim, evenimente care completează imaginea domniei fiului lui Vlad Dracul. El relatează încercările domnului muntean de a-și consolida tronul, luptele cu Mahomed al II-lea din 1462, remarcînd că oastea turcească a fost a doua ca mărime în expediția de peste Dunăre, după aceea care a cucerit Constantinopolul; prada scoasă de turci din Țara Românească se evalua la formidabila cifră de peste 200 milioane de cai, boi și vaci. În paginile 499 și 500 găsim o interesantă prezentare a

domniei lui Vlad Țepeș și un portret politic al celui care va băga spaîma în dușmanii externi și interni ai țării. Cităm, mai jos: „Lui Vlad, fratele acestui băiat (Radu cel Frumos — n.n.), împăratul i-a încredințat domnia Daciei (cronicarul dă țărilor denumirile lor antice; de aceea Țara Românească se numește Dacia, cum Ungaria poartă numele de Pannonia). De cum a ajuns la domnie și-a făcut o gardă personală nedespărțită de el; după aceea, chemînd cîte unul din boierii săi, despre care putea crede că ar fi în stare să ia parte la trădarea pentru schimbarea domniilor, îi slujea și-i trăgea în țepă cu toată casa, pe el, pe copii, pe femeie și slujitori, încît am auzit că acesta singur dintre toți bărbații, cîți îi știm noi, a ajuns să facă o mare ucidere de oameni. Căci, ca să-și întărească domnia, rău îi ucis în puțin timp 20.000 bărbați, femei și copii și înconjurîndu-se cu un număr de ostași și trabanți, aleși și devotați, acestora le dăruia banii și averea și cealaltă bunăstare și situația celor uciși, încît, peste puțin timp, s-a ajuns la o schimbare radicală și omul acesta a prefăcut totul în organizarea Daciei”.

CRONICA PERSONALĂ A LUI LAONIC

piesă aproape istorică în două părți de PAUL CORNELIU CHITIC

Distribuția:

Vlad Tepeș :	ALEXANDRU DRĂGAN
Doamna :	LUCIA DOROFTEI
Laonic :	CONSTANTIN COJOCARU
Albu :	CORNELIU DAN BORCIA
Matei :	ION BOG
Radu :	IERONIM CRIȘAN
Ierache :	ALEXANDRU LAZĂR
Episcopul :	CONSTANTIN GHENESCU
Agatanghel :	MITICĂ POPESCU
Uar :	VALENTIN URITESCU
Blondul :	BORIS PETROFF
Brunul :	IERONIM CRIȘAN
Prov :	ALEXANDRU LAZĂR
Marcian :	CONSTANTIN GHENESCU
Slujnica :	CORNELIU DAN BORCIA
Paznicul :	EUGENIA BALAURE
Călăul :	MITICĂ POPESCU
Călugării :	TINEL ATANASIU
Soldații :	Mihai Marinescu, Ion Tomuleasa V. Hanganu, M. Anghelescu C. Lăzureac, Gh. Pușcaș, N. Herghea, Gh. Marciuc, V. Căpitanu, Gh. Lungu

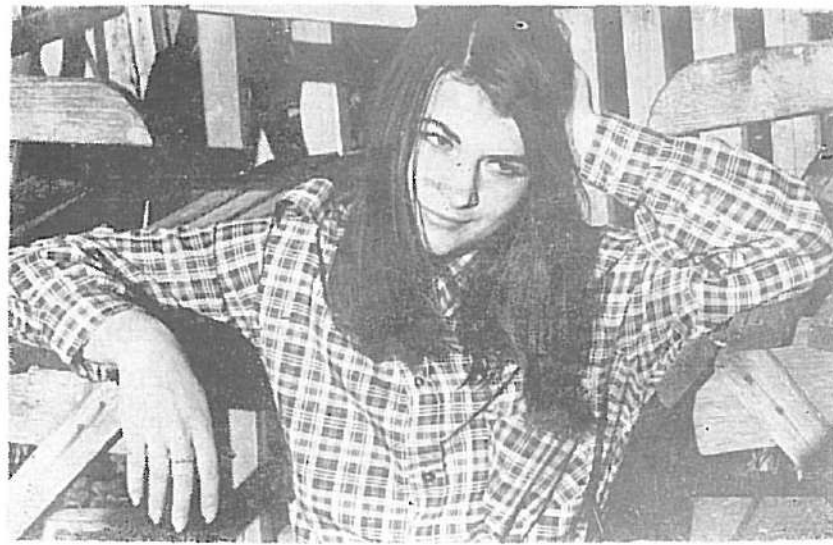
Regia artistică :
MAGDA BORDEIANU

Scenografia :
MIHAI MĂDESCU

Ilustrația muzicală :	Ing. Lucian Ionescu
Peruci-machiaj :	Elisabeta Popa-Mișea
Regia tehnică :	Mihai Marinescu
Sufler :	Viorica Galin
Producția :	Gh. Petrescu

COLECTIVUL TEHNIC

Coordonator-tehnic :	D. Rotaru
Pictor executant :	Th. Mithis
Peruchieră :	Eugenia Buzdugan
Lumini :	M. Pelipian, V. Popovici
Sunet :	I. Puiu, I. Ciutu
Timplărie :	M. Ilescu, V. Sava, C. Stingu, C. Mihalache
Croitorie :	M. Dinu, M. Niculescu, M. Borcia, Gh. Dumitru
Tapiserie :	C. Faraon
Minuitori de decor :	V. Căpitanu, Gh. Lungu, M. Anghelescu, V. Hanganu, C. Lăzureac, Gh. Marciuc, N. Herghea
Recuzită :	I. Tomuleasa, Gh. Pușcaș
Cabinier :	El. Munteanu, D. Vrabie

Magda Bordeianu, regizoarea spectacolului „Cronica personală a lui Laonic” și autoarea rindurilor de față, absolventă a Institutului de Teatru din București, s-a născut în anul 1946. Urmează cursurile facultății de regie de teatru între anii 1964—1969, studiind cu regizorii Lucian Giurchescu și Cornel Todea. În timpul anilor de studii numele Magdei Bordeianu s-a legat de activitatea teatrului studențesc „Podul”. Aici a fost autoarea citorva spectacole viu comentate în presă: „Bătătură, bătătură de fiecare zi” de Radu Dumitru, „Cocorul de pe cumpăna ființei” și „Ritm pe temă”, ambele aflind-o și în ipostaza de autor. Cu cel de al doilea spectacol menționat mai sus a primit titlul de laureat al Festivalului studențesc din februarie 1968. Întilnirea sa cu Teatrul Tineretului din Piatra Neamț și cu „Cronica lui Laonic” inscrie în cariera tinerei artiste debutul profesionist al regizoarei Magda Bordeianu.

UN TRAGIC DESTIN

Dorința mea este să realizez un spectacol care să transmită publicului spectator pe minunatul și nefericitul om Vlad Dracula Voievod.

De fapt, această piesă e un lung monolog al evoluției unui tragic destin. Iar întreaga lume ce-l înconjoară, insufletită sau neinsufletită, oamenii credincioși și cei sperjuri, decorul, sunetul și lumina trebuie să creeze nu doar o atmosferă tragică ci urletul disperat al irealizabilei dorințe de dreptate absolută.

În universul spiritual al lui Vlad coexistă idealul de dreptate, de putere politică, de independență națională dar și de independență personală. El cere și celor ce-l înconjoară subordonarea persoanei idealului politic: le-o cere concret și fără ocoluri; nu-i trebuie teoretizarea ideii, el este un dinamic, nu un filozof, de aceea boierii sînt puși în fața răspunsului imediat: totul — averea, brațul, capul pentru țară, de nu — teapa.

Punind crima în slujba ideii de dreptate însă, intronată ca tiranie, el micșorează distanța ce-l separă de moarte. Aflat mereu în slujba morții, ca verdict al dreptății, Vlad va intra într-un divorț continuu cu lumea exterioară, care se va adînci tot mai mult. Asumîndu-și singur sarcini peste puterile unui om el va ucide, în același timp și ideea de încredere. Uciderea lui Laonic — forma paroxistică a ideii de dreptate absolută — va semna actul propriei sale morți.

Impunîndu-și să uite de omul Vlad, croul va deveni, conform normelor stabilite de el însuși: despotul, nebunul, ucigașul, dar niciodată cu o totală consecvență, încît să devină drept și puternic conducător.

„Întotdeauna am crezut, spune el, că e de ajuns să vrei ca să reușești și că e de ajuns să reușești ca să știi ce vrei. E de ajuns să știi cît poți face ca să te plîngi că n-ai făcut nimic”.

Vlad va rămîne doar singur, învins, om.

O personalitate cerută de timp, dar apărută într-un timp nefericit, în care mijloacele de realizare ale unor înalte idealuri, paradoxal necesare, contraveneau însăși ideii de dreptate — acesta este Vlad, pe care dorim să-l transfigurăm scenic.

Magda BORDEIANU

DESCRIEREA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

29 iunie 1524

Această Valahie se mărginește dinspre răsărit cu cealaltă Valahie, care e numită de unguri Moldova, și (a fost odinioară) numită de cei vechi Dacia, dinspre apus cu ungurii, dinspre nord cu munții care despart regiunea de supușenie ungurească a Transilvaniei de Țara Românească, dinspre miază-zi cu Dunărea. Se întinde în lungime, de la apus la răsărit, cale de douăsprezece zile, în lățime, de la miază-zi la miază-noapte, cale de trei zile și mai mult...

A fost odinioară la ei un domn — pe care ei îl numesc voievod — cu numele de Dragul, bărbat ager și cît se poate de priceput în treburile ostășești. Acesta, nu numai că-și apăra deosebit de bine țara sa, dar iarna cînd îngheța Dunărea, cum se întîmplă adesea, călca hotarele turcilor și pustia ținuturile lor cu focul și sabia. Infuriat de acest lucru, Mahomed — străbunul lui Soliman, care domnește acum asupra turcilor — trecînd Dunărea, pentru a răzbuna aceste vătămări, a intrat în Țara Românească, dar Dragul nu i-a ieșit nicidecum înainte, căci el își dusese de pe ogoare și din sate, nu numai

oamenii și vitele, dar chiar și toate cele trebuitoare traiului, în adîncurile pădurilor înconjurată de mlaștini, astfel că armata turcă trebuia să-și aducă, din altă parte, cele de nevoie pentru hrană, iar Dragul, pregătindu-și cîțiva călăreți noaptea, foarte adesea sau ziua, de cele mai multe ori, ieșea din păduri pe drumuri ocolite și poteci cunoscute și nimicia pe neașteptate pe mulți turci fie în căutarea hranei, fie depărtați mai mult de trupă: uneori ataca tot grosul lor pe cînd nu se așteptau nicidecum de aceasta și după ce răpuneau pe mulți din ei, pînă să se adune de luptă, fugeau iarăși în păduri și nu-l lăsa pe dușman să dea lupta în condiții egale.

De aceea Mahomed, cum nu avea nici aprovizionare pentru armată și cum nici nu voia să-și primejduiască ostașii, atacîndu-l pe Dragul, ce stătea închis în desișurile pădurilor, a fost silit să se întoarcă, de unde venise, fără pradă, fără izbîndă și după ce a pierdut pe mulți dintre ai săi. Iar domnișorii românilor, scăpați de teama dușmanului, uitînd de tot bi-

nele avut de la Dragul au început să urzească lucrături dușmănoase întru răpunerea lui Dragul, să se dea în lături de la slujba ostășească, să-l laude pe turci, să pongrească isprăvile lui Dragul, să declare că izbînda va rîjunge odată mai dăunătoare învingătorilor decît învinșilor și să susțină că ei nu pot răbda să-i aibă pe turci dușmani, și să-și dea părerea că trebuie încheiată o alianță cu ei chiar cu stabilirea unui tribut — în timp ce Dragul, dimpotrivă, se străduia să-i îndemne să nu ceară pace de la dușmanii învinși, ci să se apere cu armele, apărîndu-și și toate ale lor și să-și convingă să trăiască în libertate și în sfîrșit să spună răs-picat că nu va îngădui niciodată cît va trăi, ca Țara Românească să ajungă tributară turcilor. Și cum el stăruia în această părere, a fost măcelărit prin vicleșug de domnișori și în locul lui a fost pus un altul. Acesta a cumpărat pacea de la turci cu plata unui tribut anual de douăsprezece mii de bani aur...

...din... ziua de a 29-a a lui iunie 1524, Raguză.

Michael BOCIGNOLI

BUCUREȘTI, REȘEDINȚĂ DOMNEASCA SUB VLAD ȚEPEȘ

Domnia lui Vlad Țepeș, 1456—1462, asemenea domniei lui Mircea cel Bătrîn, a fost dominată de conflictul cu turcii. Obligația de a supraveghea continuu și de a apăra hotarul de la miazăzi, Dunărea, l-a făcut pe acest nepot de fiu al luptătorului de la Rovine să stea adeseori în cetatea de pe malurile Dimboviței. Încă la 13 iunie 1458 dă el un act în latinește, „lingă cursul apei Dimboviței” („iuxta fluvium acque Domboviche”), expresie care se referă, după toate probabilitățile, la București. Iar în anul următor, 1459, la 20 septembrie, avem prima mențiune precisă a „cetății” de aici. Voievodul întărește la această dată, lui Andrei cu fiii săi, lui Iova, lui Drag și unui al patrulea al cărui nume nu se mai poate citi, proprietatea lor, scutindu-i totodată de dări și „slujbe”, adică prestațiuni de muncă. Documentul scris în limba slavă și numit hrisov, este dat „în cetatea București”. Acest document e important nu numai prin faptul că atestă în mod precis și sigur existența cetății — dar și prin aceea că arată, iarăși în mod precis și sigur, Bucureștii ca reședință domnească. Sintem convinși — am afirmat-o în paginile anterioare — că și înainte de această dată voievozii Țării Românești au stat, au trebuit să stea în orașul de pe malurile Dimboviței. N-avem însă dovezi documentare, categorice, precise. Prima de acest fel este actul din 1459, septembrie 20. O

a doua este hrisovul din 1461, februarie 10, prin care Țepeș întărește „slujilor” sale Bire și Godea satul Godenii: actul e dat tot „în cetatea București”. Între aceste două mențiuni se situează acelea mai puțin precise, din 4 iunie și 10 august 1460, care au formula: „din cetatea riului Dimbovița” (ex castro fluvii Domboviche”).

Pe temeiul faptului că în actul din 13 iunie 1458 se spune „lingă cursul apei Dimbovița”, în timp ce în acela din 20 septembrie 1459 se vorbește de „cetatea București”, s-a emis recent ipoteza că Vlad Țepeș este cel care a ridicat această cetate sau fortificație, și anume, în intervalul dintre cele două date indicate mai sus. Este probabil că acest voievod a făcut lucrări la cetatea din București, a consolidat-o, poate a mărit-o. Noi credem însă că ea a existat mai dinainte, și anume, chiar din vremea întemeietorului țării, așa cum afirmă Luceari, scriitorul raguzan.

În patru din cei șase ani ai domniei sale îl vedem, așadar, pe Vlad Țepeș stînd în București, de unde cancelaria sa emite hrisoave de proprietate. Este evident că voievodul a arătat, în intervalul 1458—1462, preferință acestui oraș, și nu Tirgoviștei, reședința anterioară, din care dă o serie de acte, dar toate de la începutul domniei, din anii 1456—1457. Această preferință, justificată nu numai din considerente strategice, dar și prin posibilitățile economice ale așezării, a avut la rîndu-i

urmări din cele mai favorabile asupra dezvoltării Bucureștilor. Domnul era însoțit de familia sa, de curtea sa, așadar de marii dregători și subalternii imediați ai acestora și de corpul de oaste care asigura paza persoanei domnești, a curții și a orașului de reședință. Dar prezența tuturor acestor căpetenii și a mulțimii de oameni ce-i însoțea, cu necesitățile lor, mai mari decît acelea ale oamenilor de rînd, sub raportul locuinței, hranei, îmbrăcăminte, deplasării, însemna pentru meșteșugarii și negustorii orașului, și chiar pentru o zonă întregă rurală înconjurătoare, un spor de afaceri sau, cum s-a zis mai tîrziu, de „dever”, deci un spor de cîștig. Atrăși de acest cîștig, și alți negustori și meseriași, români și străini, vin să se așeze în orașul unde stau voievodul și curtea sa. Populația crește, se ridică locuințe noi, orașul se întinde, își mărește suprafața. Credem deci a nu greși socotind pe Vlad Țepeș ca pe unul dintre ctitorii Bucureștiului, și anume, cel dintîi constatat în mod sigur, documentar. Acest fapt va fi, poate, o surpriză pentru bucureșteni, după cum o surpriză este, pentru mulți, și ipostaza de ctitor bisericesc al lui Țepeș. El a ridicat în 1461, o biserică în Tîrșor, iar tradiția îi atribuie rosturi ctitoricești și în legătură cu mănăstirea Snagov, ale cărei începuturi sînt însă mult mai timpurii, primul document referitor la acest lăcaș fiind din vremea lui Mircea cel Bătrîn.

„Istoria Bucureștilor”
Constantin C. GIURESCU

Dicționar al dramei istorice naționale

Un zig-zag prin teatrul istoric român. În care s-au evitat numele notorii și piesele intrate în repertoriul definitiv al scenelor din țara noastră. O mică enciclopedie de buzunar fără Davila, fără Delavrancea, fără Alecsandri, fără Hasdeu, fără Victor Eftimiu. Nume și titluri uitate sau niciodată cunoscute sau recent descoperite de specialiști. Fără selecție de calitate. Un arbitrar al curiozității, dacă vreți, al informării sintetice voit nedefinitivate. Un slalom pornit de la prima lucrare dramatică atestată, pînă la „Cronica lui Laonic”.

1. AUTOR ANONIM DIN TRANSILVANIA :
— 1778—1779

2. ALT AUTOR ANONIM DIN TRANSILVANIA :
— sfîrșitul secolului al XVIII-lea

3. AUTOR ANONIM DIN MOLDOVA :
— 1811

4. IORDACHE GOLESCU : 1768—1848
— 1818

5. AUTOR ANONIM DIN MUNTENIA :
— 1821

6. GHEORGHE ASACHI : 1788—1869
— 1834
— 1863
— 1868

„Occisio Gregorii in Moldavia vodae tragedice expressa”

„Jălile păcurarilor din Ardeal lîngă sicriul Maicii Tereziei”.

„Serdarul din Orhei”.

„Barbul Văcărescul, vinzătorul țării”.

„Starea Țării Românești acum, în zilele Măriei sale Ioan Caragea-Vodă, pe vremea asidosiei”.

„Tarafurile cele ce așază domnia”.

„Dragoș — întiul domn suveran al Moldovei”.

„Voichița de Românie”.

„Petru I, țarul Rusiei în Iași”.

7. CEZAR BOLLIAC : 1813—1880.
—
8. ALEXANDRU DEPĂRĂTEANU : 1834—1865
— 1864
9. DIMITRIE BOLINTINEANU : 1819—1872
— 1868
— 1868
— 1868
— 1868
— 1868
— 1868
10. I. M. ȘOIMESCU :
— 1854
— 1879
11. NICOLAE ISTRATY : 1818—1861
— 1850
12. CONSTANTIN HALEPLIU :
— 1854
13. V. A. URECHIA : 1834—1901
— 1867
— 1872
— 1875
14. NICOLAE SCURTESCU :
— 1875
15. GRIGORE BENGESCU :
— 1875
16. SAMSON BODNĂRESCU : 1840—1902
— 1868
— 1878
— 1888
17. ION SLAVICI : 1848—1925
— 1887
18. A. de HERZ : 1887—1936
— 1907
19. GEORGE DIAMANDY : 1867—1917
— 1913
20. MIRCEA DEM. RĂDULESCU
— 1917
21. ION PERETZ : 1876—1935
— 1918
— 1919
22. NICOLAE IORGA : 1871—1940
— 1912
— 1914
— 1920
- „Tăierea a 12 boieri la mănăstirea Dealului“.
- „Grigore-vodă, domnul Moldovei“.
- „După bătaia de la Călugăreni“.
„Mărirea și uciderea lui Mihai Viteazul“.
„Mihnea-vodă care-și taie boierii“.
„Brincovenii și Cantacuzinii“.
„Ștefan Gheorghe-vodă“.
„Despot-vodă“.
- „Moartea lui Radu VII de la Afumați“.
„Diurpaneu, ultimul Decebal al Daciei“.
- „Mihul“.
- „Moartea lui Mihai Viteazul“.
- „Vornicul Bucioc“.
„Banul Mărăcine“.
„Curtea lui Neagoie-vodă“.
- „Despot-vodă“.
- „Radu III cel Frumos“.
- „Grigore-vodă III“.
„Lăpușneanu-vodă“.
„Ilie-vodă“.
- „Gașpar Grațiani, domnul Moldovei“.
- „Domnița Ruxandra“.
- „Chemarea codrului“.
- „Serenada din trecut“.
- „Mila Iacșici“.
„Bimbașa Sava“.
- „Un domn pribeag“.
„Constantin Brincoveanu“.
„Cantemir bătrînul“.

HOTELUL „CEAHLĂU“ PIATRA NEAMȚ

vă asigură cele mai bune condiții de cazare, masă și confort

Complexul turistic „Ceahlău” dispune de un hotel cu 12 etaje, un restaurant modern, cu un bar de zi și un bar de noapte. Apartamentele, braseria, cofetăria și cele două baruri vă asigură un sortiment bogat de preparate culinare și un sortiment ales de băuturi indigene și străine. Delicioasele preparate specifice moldovenești sînt gătite în laboratoarele complexului de către maiștri specialiști în arta culinară.

Barul de la etajul 12, prin terasa sa, oferă panorama întregului oraș.

În fiecare seară, la restaurant, program muzical-distractiv. Cîntă soliști de muzică ușoară de la radio și televiziune.

În timpul sezonului cald restaurantul dispune de o terasă cu o capacitate de 200 locuri, care oferă o ambianță plăcută în aer liber, sub parasolarele multicolore.

Complexul turistic „Ceahlău” este deschis tot timpul anului.

Se pot organiza banchete, reuniuni, recepții.

Telefon : 3090.

Redactor : Paul Fîndrihan
Macheta : Mihai Mădeser

Prețul 2,75 lei